

Verhuizen met kinderen na scheiding

MR. DR. M.J. VONK

In de periode van november 2010 tot april 2013 zijn er 38 uitspraken gepubliceerd van hoven over de vraag of al dan niet toestemming moet worden verleend aan een ouder om met de kinderen te mogen verhuizen binnen Nederland of naar het buitenland. In deze bijdrage worden die uitspraken op een rij gezet en wordt een beeld gegeven van de wijze waarop bij de hoven op dit met moment met deze kwestie wordt omgegaan.¹

Na scheiding is het uitgangspunt dat ouders die gezamenlijk het gezag uitoefenen, samen verantwoordelijk blijven voor de kinderen en samen de woonplaats van de kinderen bepalen. Wil een van beide ouders met de kinderen verhuizen en stemt de andere ouder daarmee in dan kan de verhuizing plaatsvinden. Er is dan niemand die zich, buiten de ouders, buigt over de belangen van de betrokken kinderen. Ouders worden geacht in het belang van hun kinderen te handelen, dus wat zij beslissen, zal – neemt men aan – in het belang van de kinderen zijn. Echter, wanneer een van de ouders met de kinderen wil verhuizen en de andere ouder is het daar niet mee eens, kan de ouder die wil verhuizen aan de rechter vragen de toestemming van de andere ouder te vervangen.² Verhuist de ouder echter zonder de toestemming van de andere ouder of de rechter, dan kan dit vervelende consequenties hebben, zoals verderop in dit artikel zal blijken. De rechter zal die beslissing nemen die hem het meest in het belang van de kinderen voor komt. Het belang van het kind wordt in dit soort zaken vaak ingevuld als het *hebben van frequent contact met beide ouders en het blijven in de vertrouwde omgeving*. Echter, in 2008 bepaalde de Hoge Raad dat bij een beslissing op grond van artikel 1:253a BW de rechter alle omstandigheden van het geval bij zijn beslissing moet betrekken en dat de belangen van een ander dan het kind in uitzonderlijke gevallen zwaarder kunnen wegen dan die van het kind.³ Een ander belangrijke beslissing in het kader van verhuizing is dat de rechter in beginsel geen toestemming zou moeten geven voor verhuizing aan een ouder, terwijl er in het kader van de echtscheiding nog geen ouderschapsplan

is opgemaakt.⁴ Een dergelijke toestemming zou de machtsbalans tussen ouders verstoren waardoor het moeilijker zo niet onmogelijk wordt om op basis van gelijkwaardigheid een ouderschapsplan op te stellen.

De uitspraken

Sinds november 2010 zijn er op rechtspraak.nl 38 hofbeschikkingen over verhuizen met kinderen na scheiding gepubliceerd. Hierna zijn drie zaken die zijn aangehouden wegens nader onderzoek door de Raad of wegens mediation⁵ en vijf gevallen waarin de moeder al is verhuisd zonder toestemming en de vader vervolgens naar de rechter stapt.⁶ Blijven over 29 verzoeken tot toestemming, waarvan vijftien verhuizingen binnen Nederland betreffen en veertien verhuizingen naar het buitenland. Van de Nederlandse gevallen zijn acht verzoeken toegewezen en zeven verzoeken afgewezen en van de verzoeken om toestemming tot verhuizing naar het buitenland zijn zes verzoeken toegewezen en acht verzoeken afgewezen. Binnen Nederland lijkt er iets meer kans op toewijzing te zijn en naar het buitenland iets meer kans op afwijzing.

Wie verzoekt toestemming tot verhuizing?

Wat allereerst opvalt, is dat er in al deze zaken slechts één vader is die een verzoek tot toestemming voor verhuizing indient.⁷ In alle andere zaken betreft het moeders die met

1 Sinds 2008 hebben zes zaken met betrekking tot toestemming voor verhuizing met kinderen de Hoge Raad bereikt. De twee meest inhoudelijke zaken komen ook kort aan de orde.

2 Artikel 1:253 BW.

3 HR 25 april 2008, LJN BC5901.

4 HR 13 april 2012, LJN BV2363.

5 Hof Den Haag 27 juli 2011, LJN BR4440 (uiteindelijk afgewezen Hof Den Haag 12 augustus 2011, LJN BR5121), Hof Den Haag 2 november 2011, LJN BU5857 en Hof Den Bosch 29 mei 2012, LJN BW6765.

6 Hof Leeuwarden 30 november 2010, LJN, BP0574, Hof Den Haag 23 februari 2011, LJN BQ8296, Hof Leeuwarden 19 juli 2011, LJN BR3282, Hof Den Haag 25 april 2012, LJN BW8779 en Hof Arnhem 7 juni 2012, LJN, BX1918.

7 Hof Amsterdam 13 maart 2012, LJN BW4776: vader wil met de kinderen

de kinderen verhuizen na een scheiding. Dit is niet zo vreemd als men kijkt naar de verdeling van het feitelijke ouderschap na scheiding tussen moeders en vaders. In 2011 kozen 29% van de ouders voor co-ouderschap, daarnaast bleven de kinderen in 65% van de gevallen bij moeder wonen en slechts in 6% van de gevallen bij vader.⁸ Als vaders voor werk of nieuwe partner willen verhuizen, zullen zij dit over het algemeen zonder de kinderen doen. Doen ze dit dan kan het zijn dat de bestaande omgangsregeling moet worden aangepast indien dat gezien de afstand noodzakelijk is.⁹ Moeders daarentegen zullen eerder met de kinderen moeten verhuizen als zij elders een nieuwe baan vinden of als ze terug willen naar de omgeving waar ze vandaan komen. Zeker voor de ouder die door de week naast een baan de zorg voor de kinderen heeft, is het hebben van een netwerk van groot belang. Werkende ouders maken volgens recente gegevens van het CBS nog altijd voor een groot deel gebruik van onbetaalde oppas door familie als ze aan het werk zijn.¹⁰ Dit zou tot de conclusie leiden dat werkende moeders met doordeweekse zorg voor de kinderen een relatief groot belang hebben bij verhuizing naar de plaats waar hun netwerk het grootst is.

Welke omstandigheden spelen een rol bij het verlenen tot toestemming tot verhuizing?

Zoals uit de eerder genoemde uitspraak van de Hoge Raad bleek, spelen alle relevante omstandigheden een rol bij een beslissing met betrekking tot verhuizing. In de loop der tijd is echter een lijst met omstandigheden ontstaan die een rol kunnen spelen bij het al dan niet toestemming verlenen voor verhuizing,¹¹ waaronder de *noodzaak* van de verhuizing, de *belangen* van de verzoeker, de kinderen en de achterblijvende ouder, de *voorbereiding* van de verhuizing, de voorgestelde *alternatieven* voor verminderde mogelijkheden tot omgang, de mate waarin ouders nog met elkaar kunnen *overleggen* en de *financiële armslag* van de ouders om een contactregeling na verhuizing na te komen.

Essentieel bij een verzoek tot toestemming is het aannemelijk maken van de noodzaak tot verhuizing. Dit betekent dat duidelijk moet zijn dat verhuizen de enige mogelijkheid is om aan de belangen van de verhuizende ouder tegemoet te komen. Om de noodzaak te onderbouwen is het zaak aan te geven dat er naar alternatieven is gezocht, maar dat deze alternatieven het probleem uiteindelijk niet oplossen.¹² Het kan bijvoorbeeld zijn dat verhuizing noodzakelijk is in verband met werk¹³ of noodzakelijk is gezien het feit dat de nieuwe partner van de vrouw in het onderhoud van haar

Na scheiding is het uitgangspunt dat ouders die gezamenlijk het gezag uitoefenen, samen verantwoordelijk blijven voor de kinderen en samen de woonplaats van de kinderen bepalen.

en de kinderen kan voorzien, terwijl de niet-verzorgende ouder niet kan bijdragen in de kosten voor verzorging en opvoeding van de kinderen.¹⁴ Daarbij is het ook zaak het belang van de verzoeker bij de verhuizing helder uiteen te zetten. In veel van de zaken ligt het belang van de moeder in het feit dat ze terug wil naar haar geboorteland of -stad, de plek waar haar familie woont. Bij de beslissing kan een rol spelen dat ze voor de man naar de huidige woonplaats is verhuisd en niet kan aarden in Nederland.¹⁵ De moeder is bijvoorbeeld voor de man naar Nederland gekomen, heeft hier altijd voor de kinderen gezorgd en weinig Nederlands geleerd. Als ze dan ook nog eens ongehuwd hebben samengewoond in het huis van de man, waardoor de vrouw geen partneralimentatie ontvangt en ook geen woonruimte meer heeft, wordt het moeilijk voor de moeder om in het onderhoud van haarzelf en de kinderen te voorzien. De Finse vrouw die zich in deze situatie bevond, kreeg toestemming om met de kinderen naar Finland te verhuizen, waar ze op de steun van ouders en vrienden kon rekenen en een baan kon krijgen.¹⁶ De continuïteit van de verzorging van de kinderen kan een rol spelen bij het verlenen van toestemming. Bijvoorbeeld wanneer de kinderen vrijwel altijd door de moeder zijn verzorgd en de moeder geen andere uitweg ziet dan terug te gaan naar haar geboorteland. Dan kan het belang van het kind om bij de vertrouwde hechtingsfiguur te blijven zo groot zijn dat toestemming wordt verleend ondanks het feit dat dit tot een substantiële vermindering van contact met de vader leidt.¹⁷

terug naar Zuid-Afrika waar ze het grootste deel van hun leven hebben doorgebracht. De kinderen hebben zelf ook een eigen belang: zij willen zelf heel graag terug naar het land waar ze de sterkste band mee hebben.

- 8 CBS, Statline Echtscheidingsprocedures. Co-ouderschap is in Statline niet helder gedefinieerd. Het omvat ook de situatie waarbij een van de kinderen bij de vader woont en een van de kinderen bij de moeder. Co-ouderschap houdt in ieder geval in dat de kinderen niet alleen woonachtig zijn bij de vader of de moeder. Of dit altijd een 50-50% zorgregeling is, is niet duidelijk.
- 9 Zie bijvoorbeeld Hof Den Haag 15 juni 2011, LJN BR3521, waar de vader zonder overleg is verhuisd zonder de kinderen en vervolgens wijziging hoofdverblijfplaats verzoekt. Het hof wijst zijn verzoek af en stelt dat de gevolgen van de verhuizing voor contact en omgang voor zijn rekening komen.
- 10 Van de huishoudens met kinderen jonger dan 13 jaar maakt 22% gebruik van formele opvang, 3% van betaalde oppas/peuterspeelzaal, 31% van onbetaalde oppas door familie en 44% maakt geen gebruik van opvang. CBS huishoudens, voornaamste vorm van kinderopvang.
- 11 Zie hiervoor ook A. Heida 'Recente verhuisperikelen', EB, oktober 2012, afl. 10.

- 12 Zie bijvoorbeeld: Hof Den Bosch 23 februari 2011, LJN BP5809, Hof Arnhem 14 juni 2011, LJN BR0277, Hof Den Haag 3 augustus 2011, LJN BR4832, Hof Arnhem 12 januari 2012, LJN BV1419 (JPF 2012, 58), Hof Den Haag 29 februari 2012, LJN BW7358, Hof Den Haag 25 april 2012, LJN BW8779, Hof Arnhem 7 juni 2012, LJN BX1918, Hof Leeuwarden 21 juni 2012, LJN BX0531, Hof Den Bosch 9 augustus 2012, LJN BX4190 en Hof Arnhem 21 februari 2013, LJN BZ6065.
- 13 Hof Leeuwarden 27 september 2012, LJN BY0701.
- 14 Hof Den Haag 4 juli 2012, LJN BX1652.
- 15 HR 8 juli 2011, LJN BQ7328 en Hof Den Haag 3 oktober 2012, LJN BY0069.
- 16 Hof Arnhem 29 juni 2012, LJN BX2833.
- 17 Hof Den Haag 3 oktober 2012, LJN BY0069.

Wanneer noodzaak en belang van de verzoeker bij de verhuizing niet voldoende aannemelijk zijn gemaakt, wordt het verkrijgen van toestemming erg moeilijk. Bij afwijzing van een verzoek om toestemming tot verhuizing gaat het vrijwel altijd om een combinatie van factoren, zo kan het zijn dat het wel duidelijk is dat de moeder belang heeft bij de verhuizing maar dat de voorgestelde omgangsregeling financieel niet haalbaar is. Met als gevolg dat de verhuizing (naar Schotland in dit geval) zou leiden tot een substantiële vermindering van het contact tussen vader en kind.¹⁸

Wat allereerst opvalt, is dat er in al deze zaken slechts één vader is die een verzoek tot toestemming voor verhuizing indient.

Moeder is al verhuisd

Uitvoerbaar bij voorraad verklaring van de toestemming door de rechtbank betekent dat de ouder die vervangende toestemming zoekt en krijgt, meteen kan verhuizen. Gaat de ander daarna in beroep en is de betreffende ouder al verhuisd, dan kan dit ertoe leiden dat het kind blijft waar het is, wanneer het belang van het kind zich tegen terugverhuizen verzet.¹⁹ Dit kan ook zo zijn wanneer de moeder zonder toestemming is verhuisd, al is dit zoals later aan de orde komt, niet de gebruikelijke gang van zaken bij verhuizen zonder toestemming. In dit geval was moeder zonder overleg verhuisd en had de rechtbank op verzoek van vader terugverhuizen gelast op straffe van een dwangsom. In diezelfde procedure heeft de moeder alsnog om toestemming verzocht, maar dat verzoek is afgewezen. Moeder gaat in beroep. Het hof stelt dat moeder en kind kunnen blijven waar ze zijn in afwachting van het hoger beroep, omdat gedwongen terugverhuizen ertoe kan leiden dat het kind tweemaal moet verhuizen als de moeder van het hof alsnog toestemming krijgt. Hof Arnhem besliste in een zaak waar in eerste instantie door de rechtbank toestemming was verleend tot verhuizing en de moeder ook daadwerkelijk was verhuisd, dat de hoofdverblijfplaats van de kinderen naar vader zal gaan.²⁰ Over het algemeen zitten er echter voor de moeder (en het kind) grote consequenties aan verhuizen zonder toestemming. Bij verhuizen naar het buitenland zonder toestemming is grote kans dat sprake zal zijn van kinderonvervoering. Bij verhuizing binnen Nederland is dat niet het geval, maar ook dit kan vervelende gevolgen hebben. Dit speelde in vier van de genoemde zaken. In twee

gevallen werd de hoofdverblijfplaats van het kind van de moeder naar de vader gewijzigd.²¹ In een ander geval moest de moeder terugverhuizen binnen een straal van 70 km van de vader of de hoofdverblijfplaats van de kinderen zou naar de vader gaan.²² En in slechts een van de gevallen mocht de moeder met de kinderen blijven waar ze was, omdat de verhuizing begrijpelijk was en de bestaande contactregeling met vader niet of nauwelijks zou verstoren.²³

Het belang van het kind

Zoals in het begin gesteld wordt het belang van het kind bij verhuizingen vaak ingevuld als zijnde het belang om regelmatig contact te hebben met de andere ouder en het belang om in de hem bekende omgeving te blijven. Het belang van het kind omvat echter meer dan alleen deze belangen, zoals Langemeijer in zijn conclusie bij de Zwitserse verhuizing ook al aangaf.²⁴ Zo kan het ook zijn dat de moeder vrijwel geen inkomsten heeft op de plek waar moeder en kind nu wonen en een verhuizing daar verandering in kan brengen doordat de moeder op de nieuwe plek werk en betaalbare woonruimte kan vinden. Dit kan met name een rol spelen bij ouders die niet gehuwd zijn geweest en waarbij de moeder een substantieel groter aandeel in de zorg heeft gehad voor de kinderen. Dit betekent dat zij minder heeft gewerkt en geen recht heeft op partneralimentatie. Soms spelen deze belangen mee in een beslissing, maar lang niet altijd.²⁵ In 2010 zijn door de Raad van Europa de *Guidelines on Child Friendly Justice* opgesteld,²⁶ een handreiking om op een kindvriendelijke manier om te gaan met kinderen die direct of indirect bij een juridische procedure zijn betrokken. In de *Guidelines* staat expliciet dat alle relevante belangen van het kind in de procedure moeten worden betrokken zoals het recht op psychisch en fysiek welbevinden, maar ook de juridische, sociale en economische belangen van kinderen. Het feit dat een moeder door een verhuizing uit de bijstand kan komen, betekent een verbetering van de sociaaleconomische omstandigheden van het kind. Ook een dergelijk belang moet in de afweging worden betrokken.²⁷

Deze *Guidelines* vragen ook nog iets anders van de instanties die besluiten nemen over kinderen, namelijk dat de belangen van alle kinderen die in dezelfde procedure of zaak zijn betrokken afzonderlijk moeten worden bekeken

18 Hof Den Haag 12 augustus 2011, LJN BR5121.

19 HR 8 juli 2011, LJN BQ7328, Hof Leeuwarden 19 juli 2011, LJN BR3282, denk ook aan HR 13 april 2012, LJN BV2363, waar het feit dat de moeder al naar Spanje is verhuisd grote consequenties heeft. Wanneer de vader de kinderen eigenhandig terug haalt uit Spanje nadat het hof de toestemming aan de moeder heeft vernietigd, blijkt dat hij zich schuldig heeft gemaakt aan kinderonvervoering, omdat de gewone verblijfplaats van de kinderen inmiddels in Spanje ligt (HR 29 september 2012, LJN BW9225).

20 Hof Arnhem 12 januari 2012, LJN BV1419 (JPF 2012, 58).

21 Hof Den Haag 23 februari 2011, LJN BQ8296 en Hof Den Haag 25 april 2012, LJN BW8779.

22 Hof Arnhem 7 juni 2012, LJN BX1918.

23 Hof Leeuwarden 30 november 2010, LJN BP0574.

24 HR 25 april 2008, LJN BC5901.

25 Bijvoorbeeld Rechtbank Dordrecht, 22 augustus 2012, LJN BX7272. (zie ook <http://www.nrc.nl/rechtenbestuur/2012/10/25/de-uitspraak-mag-een-gescheiden-vrouw-met-de-kinderen-verhuizen-waarheen-ze-wil/>).

26 http://www.coe.int/t/dghl/standardsetting/childjustice/default_en.asp.

27 Uit cijfer van het CBS blijkt dat het aantal kinderen dat in armoede opgroeit in Nederland stijgt en dat het aandeel van kinderen in eenoudergezinnen in deze groep groot is. Relatief veel alleenstaande moeders zitten in de bijstand (<http://www.cbs.nl/nl-nl/menu/themas/inkomen-bestedingen/publicaties/artikelen/archief/2013/2013-3805-wm.htm>).

en dat moet worden gezocht naar een manier waarop deze belangen met elkaar in balans kunnen worden gebracht. Maar wie zijn deze kinderen? Stel moeder heeft een kind uit een huwelijk met de vader (kind A) en moeder heeft een in Amerika woonachtige nieuwe partner met wie ze ook een kind heeft (kind B). Moeder wil verhuizen naar de VS, maar vader weigert toe te stemmen. In de procedure omtrent toestemming wordt alleen naar de belangen van kind A gekeken en niet naar de belangen van kind B.²⁸ Aangezien de rechter bij een beslissing omtrent het al dan niet verlenen van toestemming naar alle omstandigheden van het geval moet kijken, zou dat al een reden zijn om de belangen van kind B in de beslissing te betrekken. Natuurlijk compliceert dit de zaak aanzienlijk, want stel nu dat kind B een belang heeft om bij zijn vader op te groeien en beide kinderen, vanwege de continuïteit van de zorg, een groot belang hebben om door hun moeder te worden verzorgd en opgevoed, dan moet er misschien een keuze worden gemaakt tussen de belangen van kind B (verhuizen naar de VS) en de belangen van kind A (in Nederland blijven). Dat is een moeilijke keuze die grondig moet worden onderbouwd. Maar dan liggen wel alle belangen op tafel en dat is denk ik wat er van de instanties die beslissingen nemen die kinderen aangaan, wordt gevraagd. Pas als de belangen van alle kinderen in een specifiek geval helder zijn, kan een beslissing worden genomen waarbij de belangen van de kinderen centraal staan.

Verhuizen met eenhoofdig gezag

De voorzieningenrechter van de Rechtbank Maastricht heeft in een recent gepubliceerd kortgedingvonnis een moeder met eenhoofdig gezag verboden om met haar kind naar Ierland te verhuizen op straffe van een dwangsom. Dit op basis van het feit dat de moeder op grond van artikel

1:247 lid 3 BW de verplichting heeft om de ontwikkeling van de band tussen kind en vader te bevorderen. Door de verhuizing zou de bestaande omgangsregeling tussen vader en kind (een weekend per twee weken) in de knel komen, hetgeen niet in het belang zou zijn van het kind. Het feit dat de moeder eenhoofdig gezag heeft, doet hier blijkbaar niet ter zake.

Conclusie

Het blijft moeilijk om conclusies te trekken uit de besproken uitspraken van de hoven, omdat in iedere verhuiszaak de feiten en omstandigheden anders zijn en nu juist de feiten en omstandigheden van het geval beslissend zijn voor het al dan niet verlenen van toestemming. Daarnaast blijkt ook hier dat een goed onderbouwd verzoek meer kans van slagen maakt dan een verzoek zonder degelijke onderbouwing, maar dat is niets nieuws. Wel blijkt dat met name het goed onderbouwen van de noodzaak tot verhuizing essentieel is. De grote lijn door de Hoge Raad uiteengezet, namelijk dat ook andere belangen een rol kunnen spelen naast het belang van het kind bij verhuizing, wordt grotendeels gevolgd, al is er zeker discussie mogelijk over welke en wiens belangen een rol mogen/moeten spelen bij de afweging. Zo kan enerzijds de vraag gesteld worden of het belang van kinderen niet veel breder is dan blijven in de vertrouwde omgeving en contact hebben met beide ouders, maar dat bijvoorbeeld ook economische factoren daarbij een rol spelen. Anderzijds is het de vraag of en in hoeverre de belangen van het kind van de moeder en haar nieuwe partner ook een rol moeten spelen bij de toestemming tot verhuizing. Ik zou beide vragen graag met ja beantwoorden, maar of dit in de praktijk ook gebeurt, moeten we afwachten.

Over de auteur

Mr. dr. Machteld Vonk is werkzaam als universitair docent/onderzoeker familie- en jeugdrecht bij de Afdeling Jeugdrecht van de Universiteit Leiden.

²⁸ Hof Arnhem 21 februari 2013, LJN BZ6065.

INSTANTIE	DOOR WIE VERZOCHT	AANGEVOERDE REDEN	BESLISSING	OVERWEGING	NATIONAAL/INTERNATIONAAL
Hoge Raad 25 april 2008, LJN BC5901	vrouw	nieuwe partner	toegewezen (door hof na verwijzing)	andere belangen moeten ook meegewogen worden	INT/Zwitserland
Hoge Raad 18 juni 2010, LJN BM5825, NJ 2010, 353, JPF 2010, 122 m.nt. P. Vlaardingerbroek	vrouw	nieuwe partner	maximaal 50 km van vader	verhuizing binnen afstand 50 km maakt geen inbreuk op mogelijkheid tot omgang tussen vader en kinderen	NAT
Hoge Raad 9 juli 2010, LJN BM6412 (art. 81 RO)	vrouw		afgewezen	kind heeft belang bij persoonlijk contact met beide ouders	INT/Singapore
Hoge Raad 8 juli 2011, LJN BQ7328 (art 81 RO)	vrouw	terug naar land van herkomst moeder	toegewezen	hoofdverblijf bij moeder/continuïteit opvoeding	INT/Colombia
Hoge Raad 13 april 2012, LJN BV2363, NJ 2012, 245	vrouw	werk en terug naar land van herkomst	afgewezen	geen ouderschapsplan is geen toestemming	INT/Spanje
Hoge Raad 1 maart 2013, LJN BY8277 (art. 81 RO)	vrouw	land van herkomst	toegewezen	vervolg op Hof Den Haag 21 december 2011, LJN BV0897	INT/Finland

INSTANTIE	DOOR WIE VERZOCHT	AANGEVOERDE REDEN	BESLISSING	OVERWEGING	NATIONAAL/ INTERNATIONAAL
Hof Leeuwarden 4 november 2010, LJN BO3724, <i>JPF</i> 2011, 60	vrouw	niet duidelijk, vader stelt dat de verhuizing niet goed is voor de kinderen en wil bij hem hoofdverblijf	toegewezen door rechtbank (toestemming). hof wijst verzoek vader wijziging hoofdverblijfplaats af	omgang wordt uitgebreid van een weekend per 14 dagen naar 4 weekeinden per 7 weken	NAT
Hof Leeuwarden 30 november 2010, LJN BP0574	moeder is zonder toestemming verhuisd	terug naar waar ze vandaan komt en waar het gezin ook eerder heeft gewoond	vader verzoekt wijziging hoofdverblijf	verhuizing was in belang moeder, hetgeen doorwerking heeft op de kinderen, hof heeft indruk dat de vader zich onwelwillend opstelt	NAT (afstand onbekend)
Hof Den Haag 23 februari 2011, LJN BQ8296	moeder is zonder toestemming verhuisd		hoofdverblijf naar vader		NAT
Hof Den Haag 23 februari 2011, LJN BR0262, <i>JPF</i> 2011, 155	vrouw (voorloper HR 13 april 2011)		verzoek afgewezen in tweede instantie	er is geen ouderschapsplan	INT/Spanje
Hof Den Bosch 23 februari 2011, LJN BP5809	vrouw	nieuwe partner	afgewezen	niet noodzakelijk (de kinderen zijn 6 dagen van de week bij moeder!)	NAT
Hof Leeuwarden 1 maart 2011, LJN BQ6064	vrouw	terug naar waar ze vandaan komt en nieuwe partner	toegewezen	welbevinden van moeder heeft zijn doorwerking op kind waardoor in beginsel bij verhuizing ook zijn belang wordt gediend	NAT 180 km
Hof Den Haag 11 mei 2011, LJN BR3529	vrouw	terug naar geboorteland	afgewezen m.b.t. buitenland in Nederland binnen straal van 25 km	kinderen in vertrouwde omgeving met goed contact beide ouders	INT/buitenland
Hof Amsterdam 31 mei 2011, LJN BS8880, <i>JPF</i> 2011, 154	vrouw	terug naar waar ze vandaan komt	afgewezen	kinderen in vertrouwde omgeving met goed contact beide ouders	NAT 168 km
Hof Amsterdam 31 mei 2011, LJN BR4850	vrouw	terug naar geboorteland vanwege werk en netwerk (geen werk, huis of alimentatie)	toegewezen	moeder heeft belang bij verhuizing en kind heeft belang om bij moeder te blijven (de vrouw is voor de man naar Nederland gekomen)	INT/Finland
Hof Arnhem 14 juni 2011, LJN BR0277	vrouw	nieuwe partner moet voor werk naar Dubai	afgewezen	noodzaak is niet aannemelijk gemaakt/ partner hoeft niet per se naar Dubai	INT/Dubai
Hof Den Haag 15 juni 2011, LJN BR3521	vader verzoekt wijziging hoofdverblijf nu hij zelf is verhuisd	wijziging hoofdverblijfplaats van moeder naar vader	afgewezen	gevolgen van zijn verhuizing voor het contact met de kinderen komen voor zijn rekening	NAT (aanzienlijke afstand)
Hof Leeuwarden 19 juli 2011, LJN BR3282	vrouw is zonder toestemming verhuisd	samenwonen nieuwe partner	schorsing uitvoerbaar bij voorraad verklaring tot in hoger beroep is beslist	ook in een dergelijke zaak staat het belang van het kind voorop; dat belang verzet zich tegen gedwongen terugverhuizen	NAT
Hof Den Haag 27 juli 2011, LJN BR4440	vrouw	terug naar geboorteland	toegewezen door rechtbank	hof schorst de uitvoerbaar bij voorraad verklaring van de toestemming in afwachting van mediation	INT/Schotland
Hof Den Haag 3 augustus 2011, LJN BR4832	vrouw	terug naar geboorteland vanwege werk en netwerk	afgewezen	noodzaak is niet aannemelijk gemaakt	INT/Engeland?
Hof Den Haag 12 augustus 2011, LJN BR5121/ vervolg op Hof Den Haag 27 juli 2011, LJN BR4440	vrouw	terug naar geboorteland vanwege werk en netwerk	afgewezen	de financiële ruimte om het contact tussen kinderen en vader te waarborgen na een verhuizing ontbreekt	INT/Schotland

INSTANTIE	DOOR WIE VERZOCHT	AANGEVOERDE REDEN	BESLISSING	OVERWEGING	NATIONAAL/ INTERNATIONAAL
Hof Amsterdam 6 september 2011, LJN BU8155	vrouw	mogelijkheid een geschikte woning te vinden	toegewezen	vrouw heeft niet lichtvaardig tot verhuizing besloten maar had wegens financiële omstandigheden niet veel anders kunnen doen dan de huidige woning betrekken	NAT
Hof Leeuwarden 27 oktober 2011, LJN BU3639, JPF 2012, 17 m.nt. P. Vlaardingbroek	vrouw	dichter bij werk wonen	toegewezen	een verhuizing heeft niet zodanig nadelige gevolgen voor de kinderen dat de belangen van de moeder om haar leven in plaats 2 op te bouwen moeten wijken	NAT
Hof Den Haag 2 november 2011, LJN BU5857	vrouw	aangehouden voor onderzoek door de Raad	n/a	n/a	n/a
Hof Den Haag 21 december 2011, LJN BV0897	vrouw	werk en familie	toegewezen	moeder geeft meer ruimte voor het gevoel van loyaliteit van de kinderen aan de andere ouder	INT/Finland
Hof Arnhem 12 januari 2012, LJN BV1419, JPF 2012, 58	vrouw	werk en partner	afgewezen (moeder is al verhuisd na toestemming rechtbank)	tot aan verhuizing kind 8 dagen bij moeder 6 dagen bij vader, verhuizing is niet noodzakelijk volgens hof, hoofdverblijf naar vader, moeder heeft 3 van de 4 weekenden het kind bij haar	NAT
Hof Den Haag 29 februari 2012, LJN BW7358	vrouw wil verhuizen man wil 50-50 co-ouderschap	vrouw is kostwinner en wil voor werk verhuizen	beide verzoeken afgewezen	noodzaak verhuizing niet aannemelijk gemaakt kinderen hebben op dit moment geen belang bij co-ouderschap vanwege o.a. slechte communicatie	INT/NL
Hof Amsterdam 13 maart 2012, LJN BW4776	man	terug naar geboorteland vanwege nieuwe partner vader	toegewezen	kinderen hebben een eigen belang zij willen zelf graag terug naar Zuid-Afrika waar ze het grootste deel van hun leven hebben doorgebracht	INT/Zuid-Afrika
Hof Den Haag 25 april 2012, LJN BW8779	moeder is zonder toestemming verhuisd	vader wil hoofdverblijf moeder alsnog toestemming	hoofdverblijfplaats bij vader	noodzaak verhuizen door moeder is niet aannemelijk gemaakt	NAT 195 km
Hof Den Haag 16 mei 2012, LJN BX2865	vrouw	nieuwe partner en nieuwe baby	toegewezen maar met 3 weekeinden per maand omgang	zoek beschikking Rb. Rotterdam van 13 oktober 2011	NAT
Hof Den Bosch 29 mei 2012, LJN BW6765	vrouw	nieuwe partner in Turkije	nader onderzoek nodig		INT/Turkije
Hof Arnhem 7 juni 2012, LJN BX1918	moeder is zonder toestemming verhuisd	nieuwe partner en werk	moeder moet terug binnen straal van 70 km van vader anders hoofdverblijf naar vader	noodzaak is niet aannemelijk gemaakt en de afstand bemoeilijkt de omgang met vader	NAT (nu 180 km)
Hof Leeuwarden 14 juni 2012, LJN BX0428	vrouw	het hof verwijst alleen naar de Rechtbank-beschikking maar hieruit wordt niets duidelijk	afgewezen	BJZ is bij de zaak betrokken: ouders moeten leren communiceren (Rb. Groningen 31 januari 2012)	NAT 180 km
Hof Leeuwarden 21 juni 2012, LJN BX0531	vrouw	werk	afgewezen	noodzaak is niet aannemelijk gemaakt	INT/Engeland

INSTANTIE	DOOR WIE VERZOCHT	AANGEVOERDE REDEN	BESLISSING	OVERWEGING	NATIONAAL/ INTERNATIONAAL
Hof Arnhem 28 juni 2012, LJN BX2833	vrouw	terug naar geboorteland vanwege werk en netwerk	toegewezen	moeder heeft altijd de primaire zorg gehad, zij is voor de man naar Nederland gekomen, geen recht op partneralimentatie, geen woning, geen werk of mogelijkheid dat te verwerven	INT/Finland
Hof Den Haag 4 juli 2012, LJN BX1968	vrouw	verkort reistijd naar werk, meer rust voor kind	afgewezen	kinderen in vertrouwde omgeving met goed contact beide ouders	NAT
Hof Den Haag 4 juli 2012, LJN BX1498	vrouw	nieuwe partner	afgewezen	belang kind weegt zwaarder dan belang moeder	NAT
Hof Den Haag 4 juli 2012, LJN BX1652	vrouw	nieuwe partner	toegewezen	moeder heeft een economisch belang bij de verhuizing omdat zij financieel afhankelijk is van haar nieuwe echtgenoot, vader betaalt geen kinderalimentatie	NAT
Hof Den Bosch 9 augustus 2012, LJN BX4190	vrouw	terug naar waar ze vandaan komt en nieuwe partner	afgewezen	geen noodzaak, financieel of anderszins kinderen in vertrouwde omgeving met goed contact beide ouders	NAT
Hof Leeuwarden 27 september 2012, LJN BY0701	vrouw	terug naar familie en nieuwe partner en werk	toegewezen	verhuizing is ingrijpend voor kinderen maar heeft in casu niet zulke ingrijpende gevolgen dat de belangen van de vrouw daarvoor moeten wijken	NAT 230 km
Hof Den Haag 3 oktober 2012, LJN BY0069	vrouw	terug naar geboorteland vanwege werk en netwerk	toegewezen	moeder is doodongelukkig in Nederland, zij is primaire opvoeder en kind heeft belang bij haar te zijn; dat zij zich ongelukkig voelt heeft weerslag op kind, partijen zijn in 2010 wegens heimwee van de man naar Nederland verhuisd	INT/Australië
Hof Amsterdam 20 november 2012, LJN BZ4180	vrouw	terug naar geboorteland vanwege werk en netwerk	toegewezen	moeder kan terug naar geboorteland en familie, bovendien heeft ze daar werk, het oudste kind wil ook graag naar land A, verhuizing is goed voorbereid en het belang van de moeder is duidelijk gegeven	INT/A
Hof Arnhem 21 februari 2013, LJN BZ6065	vrouw	naar woonplaats nieuwe partner kind met nieuwe partner	afgewezen	moeder heeft noodzaak niet aannemelijk gemaakt; haar nieuwe partner met wie ze een kind heeft woont in de VS, ze wil bij hem gaan wonen met beide kinderen; hof kijkt alleen naar het belang van het eerste kind	INT/VS
Hof Arnhem 28 februari 2013, LJN BZ6176	vrouw	moeder heeft nieuwe relatie en wil bij hem intrekken	afgewezen	hof heeft vragen bij de bestendigheid van de nieuwe relatie van de moeder	NAT 150 km